

**marcanti
college**

Taalbeleidsplan schooljaar 2024-2026

Inhoudsopgave

Verantwoording	3
Schoolprofiel	4
Noodzaak en aanleiding	5
Visie op de taalvaardige leerling en taalbeleid	6
Doelstellingen van taalbeleid	7
Taalbeleid in de jaren tot 2023	8
Taalactiviteiten en taalbeleid in 2023-2024	9
<ul style="list-style-type: none">▪ Motiverende taal- en leesactiviteiten▪ Het binnenhalen en bijeenbrengen van bestaande kennis over de aanpak, inhoud en effecten van taalbeleid▪ Het prioriteren van keuzes in de vakontwikkeling ter versterking van de taalvaardigheid van de leerlingen.	
Voorname(n) voor het Taalbeleid in 2024-2025 en 2025-2026	13
<ul style="list-style-type: none">▪ Structurele taalactiviteiten▪ Activiteiten ten behoeve van leesbevordering	
Evaluatie en borging van de resultaten op het gebied van de taalvaardigheidsbevordering	16
Bijlage 1: Voorbeeld: Werkblad 'Elke docent een taaldocent'	18
Bijlage 2: De Marcanti-les	19

Verantwoording

Het Marcanti College heeft al lang geleden een taalbeleidsplan opgesteld. Het verstevigen van de taalvaardigheid van de leerlingen is steeds een belangrijk doel van ons onderwijs geweest.

Als gevolg van de vele nieuwe onderwijsontwikkelingen – onder andere het ontwikkelen van de rubrics en het ontwikkelen van een nieuwe pedagogische relatie met onze leerlingen – is de systematische aanpak van de taalvaardigheidsontwikkeling van onze leerlingen wat op de achtergrond geraakt. Een deel van het oorspronkelijke taalbeleidsplan is echter steeds uitgevoerd.

Nu in de onderwijspolitiek en in de media het belang van goede taalvaardigheidsontwikkeling opnieuw sterk wordt benadrukt, is ons taalbeleid toe aan een update. Ook de Inspectie van het Onderwijs drong daar bij het bezoek aan onze school op aan.

De schoolleiding heeft dit schooljaar (2023-2024) een werkgroep van acht mensen in het leven geroepen, die zich – samen met de schoolleiding - gedurende het schooljaar buigt over nieuwe activiteiten of de heractivering van al bestaande activiteiten die het taalonderwijs op het Marcanti College versterken. Verschillende nieuwe activiteiten op het gebied van taal zijn ook al in gang gezet.

Het is de bedoeling dat vanaf het schooljaar 2024-2025 een taalcoördinator wordt benoemd. Namens de werkgroep Taalbeleid gaat deze coördinator een schakel vormen tussen de schoolleiding en de docenten. Hij of zij zal het aanspreekpunt zijn voor beide geledingen, zal het overleg over het taalbeleid organiseren en leiden en zal erop toezien dat besluiten en afspraken ook inderdaad worden nagekomen. Vermoedelijk zal de taalcoördinator namens de stuurgroep Taalbeleid aan de schoolleiding voorstellen en adviezen uitbrengen op het gebied van onder andere professionalisering, ondersteuning, prognoses voor ondersteuning, methodekeuze en ICT-wensen voor taal. Na besluitvorming door de schoolleiding en instemming van de MR, zullen deze voorstellen worden geïmplementeerd.

Een andere belangrijke stap is, dat de vakgroepen van het Marcanti College betrokken zijn bij het nieuwe beleidsplan. Zo hebben dit schooljaar de vaksecties de opdracht gekregen om de aandacht voor taalvaardigheden van leerlingen expliciet te benoemen in de nieuwe vakwerkplannen. Wat we daarvan verwachten wordt in dit plan omschreven. Verder zijn voor de docenten van de vakgroepen verschillende scholingen georganiseerd.

April 2024

Btissame Ben Dauded

Erwin Heldoorn

Schoolprofiel

Het Marcanti College is onderdeel van Esprit Scholen in Amsterdam. De school telt 460 leerlingen en heeft een leerlingenpopulatie die een goede afspiegeling is van Amsterdam-West. Veruit de meeste leerlingen hebben een migrantenachtergrond. De leerlingen van het vmbo volgen theoretische en praktijkvakken ter voorbereiding op een doorstroom naar het mbo. Onze vmbo-tl-leerlingen hebben daarnaast, na het behalen van hun diploma, de optie om door te stromen naar havo 4. Binnen het havo volgen leerlingen vooral theoretische vakken ter voorbereiding op een mogelijke doorstroom naar een hbo-opleiding.

Wij profileren onszelf als een kansenschool, omdat wij onze leerlingen motiveren om het hoogst haalbare niveau te bereiken. Ons uiteindelijke doel is om leerlingen op te leiden tot goed ontwikkelde, zelfbewuste wereldburgers met een diploma op het voor hen maximaal haalbare niveau. Dit doen wij door veel maatwerk te leveren. Ons onderwijsconcept, met name het werken met rubrics en leerdoelen, helpt daarbij. Onze bevoegen en pedagogisch sterk onderlegde docenten doen de rest.

Ons docententeam heeft echter ook te maken met uitdagingen. Het taalgebruik in het Nederlands is hier een goed voorbeeld van. Nederlands is in vele gevallen niet de thuistaal van onze leerlingen en dat merken wij tijdens de lessen. Een groot deel heeft moeite met de schooltaal, niet alleen tijdens het vak Nederlands maar bij verschillende andere, vooral talige vakken. We moeten constateren, dat de beheersing van het Nederlands in al zijn facetten al bij binnenkomst in onze school achterloopt op wat gemiddeld van een starter in het vo verwacht mag worden.

Verder hebben wij dagelijks te maken met de 'straattaal' van de leerlingen. Leerlingen spreken thuis hun moedertaal en spreken onderling straattaal en lezen nauwelijks. Wij verwachten dat zij op school overschakelen naar het Nederlands zoals we dat binnen onze school onderwijzen (de schooltaal). In de praktijk blijken veel leerlingen hier moeite mee te hebben. Met behulp van de Transformatieve School van Ilias El Hadioui hebben wij de afgelopen jaren ons docententeam bewust gemaakt van deze te beklimmen 'schoolladder' en getracht hen handvatten te geven om hiermee om te gaan.

Het aanleren van de schooltaal blijkt echter niet gemakkelijk. Door middel van telkens nieuwe interventies proberen wij onze leerlingen taalvaardiger te maken. Het aanbieden van Remedial Teaching en het organiseren van steunlessen zijn hier voorbeelden van. Andere interventies zoals het standaard aanbieden van woordenboeken Nederlands als hulpmiddel tijdens toetsmomenten en het vroegtijdig beginnen aan examentrainingen gericht op de examentaal van het vak, zijn al vaste onderdelen van onze aanpak.

Noodzaak en aanleiding

Ondanks genoemde interventies ziet de school in de onderwijsresultaten, dat de benodigde taalvaardigheid van de leerlingen eerder af- dan toeneemt. Dat valt al op te maken uit resultaten van de CITO vervolgoetsen die wij elk jaar afnemen in het eerste leerjaar. Ook de docenten bemerken een neerwaartse beweging in de taalvaardigheid van zowel de startende leerlingen als de leerlingen die al enkele jaren bij ons op school zijn. De oorzaken laten zich makkelijk raden. De eerder genoemde achterstand in de schooltaal is verergerd door het lerarentekort in het basisonderwijs en als gevolg van de pandemie die scholen tot afstandsonderwijs dwong. Zelfs op landelijk niveau is sprake van een algehele achteruitgang in de lees- en schrijfvaardigheid van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs. Het Marcanti College wil deze situatie niet als een gegeven accepteren, maar een proactieve houding aannemen om deze te verbeteren.

Daartoe is ook alle aanleiding. Op politiek niveau is men eveneens van mening dat de achteruitgang van de taalvaardigheid niet zonder meer moet worden geaccepteerd. De explicitering van de eisen t.a.v. de referentiekaders taal en rekenen, de wettelijke opdracht om veel meer aandacht te besteden aan de basisvaardigheden in de vo-onderbouw en de invoering van kernvakkenregeling bij het vo-eindexamen (een paar jaar geleden) bekrachtigen de noodzaak van het (opnieuw) formuleren van taalbeleid door iedere school.

Deze ontwikkelingen hebben ook het Marcanti College doen beseffen dat het opstellen van een gedegen taalbeleidsplan een voorwaarde is om een antwoord te formuleren op de bovengeschetste ontwikkelingen. Met onder andere 'de effectieve taalrijke les' wil de school inzetten op (verdere) vergroting van de taalvaardigheid van de leerlingen van onze school. We hebben de ambitie om in het schooljaar 2024-2025 alles wat in ons vermogen ligt te doen om in leerjaar 1 een stevige basis te leggen voor taalbewust onderwijs. We zijn met deze professionaliseringsslag dit jaar al begonnen. Concreet gaat het om het delen van aanwezige kennis onderling en het schoolbreed binnenhalen van externe kennis in de vorm van workshops. Een deelgebied van deze professionalisering is bewustwording door docenten van het belang van taal en het zich bekwamen in het bevorderen van deze vaardigheden van leerlingen in de lessen. Gezien het belang en het effect van taal op algehele onderwijsprestaties van onze leerlingen, ligt er een belangrijke motivatie voor het te realiseren taalbeleid in de gehele school.

Visie op de taalvaardige leerling en taalbeleid

“Taal is het voertuig van de geest”, is een van de opschriften bij het betreden van de school. Concreet betekent dit dat blootstelling aan taal ontwikkeling en groei mogelijk maakt. Dit is dan ook ons doel voor het Taalbeleid dat wij uitzetten in onze school. Wij gaan op een structurele en systematische wijze (volgens een vooraf vastgelegd plan) de taalvaardigheid van leerlingen vergroten en het onderwijs (taal)toegankelijker te maken. Het zijn maatregelen in de les en buiten de les, maatregelen op het gebied van programmering, materiaal en didactiek; een breed taalbeleid dus (vergelijk publicaties van de SLO over taalbeleid).

Wij willen er uiteindelijk voor zorgen dat taal geen struikelblok vormt voor onze leerlingen om maximaal resultaat te behalen. Bij het leren van de leerstof, het maken van toetsen en examens mag taal geen belemmering zijn. Om dit te kunnen bereiken moeten de docenten een situatie creëren waarin geleerd kan worden op allerlei niveaus en waarin de leerling zich (door middel van eigen keuzes en doelgericht maatwerk) eigenaar voelt van zijn of haar (taal-)ontwikkeling. Een taalrijke didactiek en kennis van de referentieniveaus vormen hier de basis voor. Formatieve toetsing en het zich bewust worden van de richting en de doelen waarin verdere taalwerving zich kan ontwikkelen, is voor onze leerlingen belangrijk.

Kenmerken van het beleid zijn:

- Gemeten niveau als basis
- Hoge, doch haalbare doelen stellen
- Een gedegen en realistisch plan van aanpak
- Effectmeting en bijstellingen waar nodig

Doelstellingen van taalbeleid

Wij willen dat onze leerlingen, gedurende hun schoolloopbaan, een niveau in beheersing van de Nederlandse taal bereiken dat passend is voor het onderwijstype dat zij volgen en de daaraan gekoppelde referentieniveaus. Bij leerlingen met een taalachterstand willen wij meetbare vooruitgang boeken, bijvoorbeeld een verbetering ten aanzien van het niveau dat ze hadden bij het verlaten van de basisschool.

Elke docent is zich bewust van de talige mogelijkheden en de talige drempels die leerlingen ondervinden tijdens de lessen. Daarnaast moet er bij de docenten de wens en de bereidheid bestaan om in hun wijze van lesgeven en toetsing rekening te houden met taalsteun en de taalontwikkeling van onze leerlingen. Deze vaardigheden moeten door middel van scholingen en uitwisselingsmomenten versterkt en doordacht worden.

Het verbeteren van de specifieke taalvaardigheden, leesvaardigheid en woordenschat zal met name moeten plaatsvinden tijdens de reguliere lessen. Daarin ligt volgens ons de sleutel tot het vergroten van de taalvaardigheid van onze leerlingen. Elke docent zal bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van zijn of haar les aandacht moeten besteden aan de verschillende uitingsvormen van de taalvaardigheid: spreken, schrijven, luisteren en lezen. We zien het als een gedeelde verantwoordelijkheid van iedere docent om de taalontwikkeling te stimuleren en te monitoren. De eerste stap die wij hiertoe zetten, is dat we elke docent het werkblad 'Elke docent een taaldocent' voorleggen (zie bijlage 1). We willen graag dat elke docent verwoordt hoe hij of zij denkt de vergroting van de taalvaardigheid van de woordenschat in de les te kunnen oefenen. Het is onze bedoeling dat de docenten binnen een vakgroep deze werkbladen onderling uitwisselen en bespreken. Daarmee raakt men geïnspireerd om werkelijk met dit thema aan de gang te gaan. Vervolgens zal de kijkwijzer voor een goede Marcanti les ook aangevuld worden met een item over de vergroting van de taalvaardigheid bij de leerlingen.

Daarnaast is onze doelstelling om leerlingen te motiveren tot 'diep lezen'. Dit is het langduriger lezen van een tekst, waarbij een leerling komt tot het nadenken over de tekst, nieuwe kennis krijgt, verbanden legt met het eigen leven en soms ook het mooie van een tekst leert zien. Deze wijze van lezen staat tegenover het snelle 'hyperlezen' dat leerlingen meestal doen. We willen het diep lezen niet alleen binnen de les (voor vrij-lezen wordt in een aantal lessen tijd gereserveerd), maar ook buiten de les bevorderen door allerlei 'lees-events' en bijzondere activiteiten voor de leerlingen te organiseren. We zijn hiermee in het schooljaar 2023-2024 al begonnen: zie de leesbevorderingsactiviteiten zoals de Poëzierevue en Read2Me.

Tenslotte willen we leerlingen inzicht geven in de toename van zijn of haar taalvaardigheid. Naast de formatieve evaluatie van de taalvaardigheden spreken/luisteren en schrijven tijdens het werken met de rubrics, willen we in leerjaar 1 en 2 ook enkele methodeonafhankelijke toetsen afnemen die de toename van de leesvaardigheid meten. Bij goed gebruik van de uitkomsten – de uitkomsten worden met de leerlingen besproken - kunnen deze voor hen motiverend zijn.

Taalbeleid in de jaren tot 2023

In de jaren tot 2021 werkten we – naast de teamstructuur - aan onderwijsontwikkeling binnen de Professionele Leergemeenschappen (PLG's). Binnen de PLG's hebben de vakdocenten en mentoren nauwer samengewerkt ter verbeterde ondersteuning van specifieke leerlingen, vanuit het PM-model en geregisseerd vanuit de zorg. Dit traject zorgde ervoor dat leerlingen met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften – ook op het gebied van taal - beter afgewogen en meer gerichte zorg konden ontvangen. Zo kregen zij-instromende leerlingen een 'landingsprogramma' met veel Nederlands (de zachte landing). Andere leerlingen kregen vanuit de zorg structurele taalondersteuning bij o.a. dyslexie.

In onze overgangsnormen is opgenomen dat wij leerlingen niet laten zitten, tenzij er sprake is van sociaal-emotionele problematiek en altijd in overleg met ouders en directie. Er is zelden sprake geweest van een zittenblijver. Het niet kunnen blijven zitten heeft te maken met de situatie dat onze leerlingen een gehele onderbouwrubric doorlopen en daarin doorgaans geen achterstanden optreden in tempo (een rubric kent voor elke leerling dezelfde lengte). Wel kan een leerling per periode van niveau wisselen, ook naar 'beneden'. Maar een leerling die op basisniveau werkt zal verder niet afzakken en zal voorzien worden van verschillende vormen van ondersteuning.

Om het beoogde referentieniveau voor taal (2F) voor alle leerlingen meer haalbaar te laten zijn, werden er meer lessen Nederlands in de lessentabel verwerkt. We gingen Nederlands (en wiskunde) – in tegenstelling tot andere vakken – in niveaugroepen aanbieden. Daarnaast werden er steeds meer steunlessen op het gebied van de taalvaardigheden georganiseerd.

Concluderend kunnen we stellen dat er zeker aandacht was voor leerlingen die moeite hadden met de schooltaal, maar dat de oplossing vooral 'curatief' werd gezocht in meer uren in het vak Nederlands en meer uren ondersteuning. De effecten ervan werden slechts beperkt geanalyseerd.

Taalactiviteiten en taalbeleid in 2023-2024

Het schooljaar 2023-2024 beschouwen we als het startjaar voor vernieuwd taalbeleid. Zoals gezegd is er een werkgroep gevormd die zich buigt over alle ingrediënten van het toekomstig taalbeleid op het Marcanti College. Daarbij heeft de werkgroep gekozen voor twee sporen.

- A. Het verbreden van het 'oude' taalbeleid met motiverende taal- en leesactiviteiten voor de leerlingen
- B. Het binnenhalen en bijeenbrengen van bestaande kennis die er over de aanpak, inhoud en effecten van taalbeleid op scholen als die van het Marcanti voorhanden is.
- C. Het prioriteren van de keuzes die het Marcanti College in haar schoolontwikkeling op korte termijn kan maken op het gebied van de versterking van de taalvaardigheid bij leerlingen en docenten

A. Motiverende taal- en leesactiviteiten

Leerlingen lezen tijdens de les

Leerlingen hebben tijdens de lessen een leesboek bij zich. In het schooljaar 2023-2024 zijn we hiermee gestart. De eerste klassen beginnen altijd met 10 à 15 minuten lezen tijdens de lessen Nederlands en de mentorlessen. Bij de andere vakken beslist de docent wanneer een leerling vrij mag lezen. Denk hierbij aan momenten waarop de leerling de lesstof heeft afgerond, maar ook als de leerling behoefte heeft aan afwisseling of een andere activiteit. Verder benadrukken wij ook dat leerlingen een leesboek bij zich moeten hebben tijdens toetsweken. Na het afronden van een toets kan een leerling lezen om de resterende tijd te vullen.

Marcanti Book Club

Sinds oktober 2023 bestaat de Marcanti Book Club. Op initiatief van leerlingen is, onder begeleiding van een docent, een gezellig moment gecreëerd waarop leerlingen samenkomen om te praten over de boeken en fanfiction die ze lezen of beluisteren. Voor de Book Club maakt het niet uit in welke taal of in welke vorm je jouw boeken leest of beluistert. Hier delen de leerlingen leuke verhalen, tips en ook tegenvallers. De leerlingen en docenten doen inspiratie op om hun leeslijst aan te vullen, maar de bijeenkomsten zijn vooral bedoeld om leesplezier te bevorderen. Een aantal leerlingen heeft door bezoeken aan de Book Club bijvoorbeeld een E-reader aangeschaft.

De Book Club komt één keer in de twee weken bijeen en de groep groeit geleidelijk. Op dit moment zijn er 12 leden en zijn dit voornamelijk leerlingen uit 4 tl, 4 & 5 havo. Echter, steeds meer leerlingen uit de tweede en derde klassen zijn geïnteresseerd in de bijeenkomsten. Er wordt momenteel nagedacht over een onderbouw Book Club om deze leerlingen ook een platform te geven om hun enthousiasme voor lezen te delen.

Kortlopend: Bezoek aan boekhandel

De leerlingen van 5 havo hebben een bezoek gebracht aan boekhandel Scheltema Amsterdam om een leesboek te kopen dat op de Nederlandse literatuurlijst staat. Onder begeleiding van de docente Nederlands en een teamleider mochten de kinderen rondkijken, vragen stellen en een keus maken voor hun lijst. Dit bleek een succes te zijn, omdat het idee ontstond om hetzelfde te doen met de leden van de Marcanti Book Club. Ook deze leerlingen mochten bij The English Bookstore en Waterstones een boek kopen. De eisen waren bij dit bezoek minder streng en dit zorgde ervoor dat kinderen Engelstalige boeken, maar ook Manga boeken mochten aanschaffen. Hiermee wilde de school de leerlingen intrinsiek stimuleren om meer te lezen en boeken uit te wisselen.

Kortlopend: Poëzierevue

Dit is een activiteit in leerjaar 1 waarbij de leerlingen hun eigen gedichten en verhalen schrijven en deze mogen voordragen. Door deel te nemen aan de Revue willen we het lees- en schrijfplezier van onze leerlingen te vergroten.

Kortlopend: Dag van de Literatuur 2023

De Dag van de Literatuur is een tweejaarlijks literatuurfestival voor havo/vwo-leerlingen uit de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Jongeren worden enthousiast gemaakt om de besproken boeken te lezen voor de boekenlijst voor het vak Nederlands. Door deel te nemen aan dit evenement ervaren onze leerlingen dat literatuur verbindt en deuren opent naar andere werelden en culturen. De Dag van de Literatuur vindt een keer per twee jaar plaats.

Kortlopend: Rapworkshop

Onze leerlingen krijgen in leerjaren 1 en 3 een rapworkshop die hen stimuleert om bezig te zijn met taal, rijmen en woordenschat. Deze workshop sluit aan op hun belevingswereld, maar bevordert ook het verrijken van hun vocabulaire.

B. Het binnenhalen en bijeenbrengen van bestaande kennis over de aanpak, inhoud en effecten van taalbeleid

Trainingen en workshops voor de docenten

Het leek de werkgroep Taalbeleid een goed idee om alle docenten twee workshops op het gebied van de leesvaardigheid te laten volgen verzorgd door het CPS.

Tijdens de eerste training (drie bijeenkomsten voor resp. docenten van de vakken Nederlands en mvt, docenten van de gammavakken en docenten van de exacte vakken) werd men gecoacht in *het stimuleren van de leesvaardigheid van leerlingen* en het verbeteren van het begrijpend lezen van (vak)teksten.

Algemene aanwijzingen voor het omgaan met teksten

1. Zet teksten met vragen als oefening terughoudend in2. Maak lezen betekenisvol en varieer met opdrachten3. Stel de diepe tekstbestudering voorop4. Schenk meer aandacht aan het begripsproces van leerlingen zelf5. Maak van lezen een dialogische activiteit6. Reflecteer vanuit een functioneel analyse-instrumentarium7. Schenk meer aandacht aan meervoudig-tekstbegrip8. Biedt een breed scala aan (digitale) teksten aan9. Geef evalueren en reflecteren meer aandacht

De tweede training die hier nauw op aansloot, had betrekking op het *beter begrijpend lezen bij alle vakken* en gaf concrete handvatten voor het aanbieden van taalsteun bij het lezen.

Verdiepend lezen met taalsteun

De aanpak van verdiepend lezen:	Stappen van verdiepend lezen:
---------------------------------	-------------------------------

• Gebruik een (kort maar) complex tekstfragment• Modellen• Herhaald lezen• Lezen 'met de pen in de hand'• Tekstgerelateerde vragen stellen• Een doelgericht en relevant gesprek voeren• Een beetje moeilijk moet!	• Leesdoel vaststellen• Eerste keer lezen: leerlingen lezen zelf• Eerste discussie: betekenis vaststellen• Tweede discussie: Wat begrijp ik? Wat roept verwarring op?• Tweede keer lezen: lezen o.l.v. de leraar en modellen• Derde keer lezen• Derde discussie: tekst-gerelateerde vragen• Schrijven

De docenten hebben ook een training van het CPS gehad waarin zij werden meegenomen in het voorbereiden van leerlingen op het examen. Hierbij werd de nadruk gelegd op taalverwerving en examentaal.

Examentraining en examentaal

Het docententeam is in twee groepen verdeeld (taal- en zaakvakken) en heeft in februari 2024 een intensieve workshop gehad over hoe leerlingen het beste geschoold kunnen worden in schooltaalwoorden, vraagstellingen en formuleren van antwoorden. Wij hopen met deze training ervoor te zorgen dat de docenten meer inzichten hebben die ze kunnen toepassen tijdens de examentrainingen van onze leerlingen. Daarnaast willen wij dat deze informatie doorsijpelt naar de onderbouw. Het behandelen van signaalwoorden en het uitbreiden van vocabulaire zijn voorbeelden van interventies die in de onderbouw al toegepast kunnen worden.

C. Het prioriteren van keuzes in de vakontwikkeling ter versterking van de taalvaardigheid van de leerlingen.

In het schooljaar 2023-2024 heeft de schoolleiding gevraagd aan de vakgroepen om te komen tot een vakwerkplan. Hiervoor hebben de vaksecties een format ontvangen. Het is vrijwel alle vaksecties gelukt om een eerste proeve van een dergelijk vakwerkplan te leveren. Hierin beschrijven zij hun visie op het vak, omschrijven de doelen en werken die uit per leerjaar waarin het vak op het rooster staat. Verdere uitwerking omvat de wijze waarop de lessen en projecten in dat vak worden opgebouwd, hoe de uitwerking eruitziet en hoe (en hoe vaak) wordt geëvalueerd of getoetst of de leerdoelen zijn behaald.

Vanuit de schoolleiding is het verzoek uitgegaan om bij de uitwerking ook aan te geven welke taal(vaardigheids-)doelen in de lessen (ook buiten de Talen) kunnen worden gerealiseerd. Deze taalvaardigheidsdoelen kunnen bijvoorbeeld betrekking op systematische versterking van de woordenschat, op het realiseren van dieplezen bij belangrijke vakteksten, op het kunnen schrijven van samenvattingen, korte beschouwingen over vakonderwerpen en daarover tweegesprekken of discussies voeren. Aan alle docenten is het werkblad 'Elke docent een taaldocent' voorgelegd (zie bijlage 1).

Het is aan te bevelen, dat de Marcanti les – naast een vakinhoudelijk doel – ook een taaldoel bevat en de docent dat doel zo expliciet mogelijk verwoordt.

Voornemens voor het Taalbeleid in de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026

A. Structurele taalactiviteiten

Vakwerkplannen en Taalbeleid

De secties hebben – zoals gezegd - vakwerkplannen opgesteld om zo de doelen en werkwijze van iedere sectie inzichtelijk te maken. Een belangrijk onderdeel van deze vakwerkplannen was een omschrijving van hoe de sectie Taalbeleid denkt te gaan incorporeren in hun werkwijze. Wat zijn de doelen en uitdagingen van iedere sectie op het gebied van de taalvaardigheid en de woordenschat? Hoe wil zij deze uitdagingen aanpakken? De secties gaan in het nieuwe schooljaar nadere invulling geven aan de opgestelde doelen – te beginnen met leerjaar 1 en leerjaar 4. Daarbij gebruiken zij het verstrekte werkblad (bijlage 1) en krijgen zij begeleiding.

De Marcanti Les

De schoolleiding heeft eerder, met input van de opleidingsschool, een ideale opzet van een Marcanti-les ontworpen (bijlage 2). In dit document hebben wij beschreven welke vaardigheden deze moeten omvatten, waarom dit zo is en welke onderdelen voor onze school essentieel zijn. Dit document hebben wij met alle collega's gedeeld en besproken, omdat wij hopen dit uniform uit te dragen. Dit schooljaar hebben we de opzet van de Marcanti-les aangescherpt. Naast het pedagogische- en didactische handelen hebben we differentiatie als apart item opgenomen in de Marcanti-les. Daarnaast hebben we in de Marcanti-les de vraag opgenomen hoe de docent 'taalsteun' verleent aan de leerlingen. De teamleiders gaan met een kijkwijzer die gebaseerd is op deze Marcanti-les, jaarlijks minimaal één keer de lessen bij iedere docent van zijn of haar team bezoeken. De observaties worden met de docent nabesproken.

Werkgroep Taalbeleid

De werkgroep Taalbeleid wordt gecontinueerd. Deze werkgroep bestaat uit docenten uit verschillende secties zodat er voldoende input is uit de secties en ideeën en voorstellen naar de secties teruggebracht worden. De bedoeling is dat de werkgroep regelmatig bijeen komt om de implementatie te monitoren en evalueren. Ook hopen we binnen deze werkgroep ideeën op te doen voor nieuwe activiteiten of ondersteuningsbehoeftes van de collega's.

Extra uur Nederlands in leerjaar 1 en 2

Sinds afgelopen schooljaar krijgen de leerlingen in leerjaar 1 vier uur Nederlands per week. Deze uitbreiding biedt ruimte om leerlingen te trainen in hun kennis en vaardigheden op dit gebied. Ook krijgen zij binnen de lessen tijd om vrij te lezen, om creatief te schrijven en hun presentatievaardigheid in het Nederlands te vergroten. We denken daarmee de aandacht en motivatie van de leerlingen voor het Nederlands te vergroten. Vanaf komend schooljaar zal ook leerjaar 2 vier uur Nederlands krijgen per week.

Gerichte taalondersteuning en dyslexiebeleid

Op het Marcanti College bieden wij Remedial Teaching aan en hanteren wij een duidelijk dyslexiebeleid (zie onze website, onder Leerlingbegeleiding). Waar mogelijk koppelen we de RT aan de informatie van de basisschool en aan eigen toetsen die wij afnemen. Hiermee willen we vroegtijdig eventuele omissies in de taalvaardigheid en taalkennis vanuit de basisscholen achterhalen en interventies inzetten door middel van extra steunlessen Nederlands of specifieke dyslexietrainingen. Verder bieden wij zij-instromende leerlingen en leerlingen in de examenklas ook steunlessen Nederlands om hen beter voor te bereiden op de examentoetsen.

Taal naar Keuze in de examenklassen

Op het Marcanti College bieden wij leerlingen de mogelijkheid aan om in de examenklas eindexamen te doen in een andere moderne vreemde taal. Turks en Arabisch zijn momenteel het populairst, maar in het verleden hebben we ook Spaans aangeboden. Wij bieden dit aan om leerlingen kansrijker te maken om een diploma te halen én om leerlingen bewust te maken van de meerwaarde van hun moedertaal.

B. Activiteiten ten behoeve van leesbevordering, etc.

Mediatheek en samenwerking met OBA

Het Marcanti College krijgt na de verbouwing, gepland in de zomer van 2024, een mediatheek. In samenwerking met de secties en de OBA wordt deze mediatheek gevuld met boeken die onder andere op de leeslijst staan van de leerlingen. Een taalcoach van de OBA zal hierbij ondersteuning leveren. Mooie ideeën voor de toekomst zijn bezoeken van bekende schrijvers tijdens de lessen om de leerlingen te inspireren en een flexibel abonnement voor de leerlingen om gemakkelijk digitale boeken te kunnen lenen van de bibliotheek.

Leesboek mee in alle leerjaren

Wij willen dat al onze leerlingen een leesboek bij zich hebben op school. Tijdens de lessen willen wij leerlingen stimuleren om te lezen. Het begin van de les kan hiervoor gebruikt worden, maar leerlingen zouden ook kunnen lezen als ze hun werk af hebben. De bedoeling is om leerlingen veel en (relatief) vrij te laten lezen op school. De mediatheek op school en de samenwerking met de OBA kan helpen om de leerlingen hierin te faciliteren.

Ouderparticipatie m.b.t. leesvaardigheid

Wij zouden graag de ouders van onze leerlingen willen betrekken en bewust maken van het belang van een taalrijke omgeving en taalsteun. Een speciale ouderavond of workshop voor ouders met praktische handvatten over hoe je je kind zo'n taalrijk mogelijke omgeving kan bieden (samen jeugdjournaal kijken, voorlezen, huiswerk bespreken). Via ons project 'school en omgeving' willen wij ons oriënteren op hoe wij ouders bewust kunnen maken van hulp of organisaties die hen thuis kunnen ondersteunen om hun kind taalvaardiger te maken.

Eenmalige activiteiten gekoppeld aan taal

Gedurende het schooljaar vinden er verschillende activiteiten plaats die gekoppeld zijn aan het Taalbeleid van onze school. Middels deze activiteiten proberen wij de leerlingen te enthousiasmeren voor lezen in het algemeen.

Read2me

Deze campagne van Stichting Lezen laat brugklassers het plezier in (voor)lezen ontdekken. De voorleeswedstrijd is een samenwerking tussen bibliotheken en middelbare scholen.

Stap op de Rode Loper

Dit is een evenement dat georganiseerd wordt door de OBA en richt zich op leerlingen uit bovenbouw vmbo. Er zijn workshops die een combinatie worden tussen cultuur en literatuur. Spoken word, auteurs van jeugdboekenschrijvers en creatieve workshops moeten helpen de leesvaardigheid van onze leerlingen te verbeteren. Het doel is vooral om leerlingen te tonen dat lezen ook heel trendy kan zijn.

Evaluatie en borging van de resultaten op het gebied van de taalvaardigheidsbevordering

Zoals wij onder de paragraaf Doelstellingen al aangaven, willen we dat onze leerlingen gedurende hun schoolloopbaan een niveau in beheersing van de Nederlandse taal bereiken dat passend is voor het onderwijstype dat zij volgen en de daaraan gekoppelde referentieniveaus. Dit betekent dat de vmbo-leerlingen minimaal referentieniveau 2F en de havo-leerlingen 3F in taal bereiken. De leerling heeft in principe bij ons vier of vijf jaar om hiernaartoe te groeien. Als de leerling dit niveau eerder weet te bereiken, zal dit de schoolloopbaan vergemakkelijken. Vandaar dat wij tussentijds regelmatig willen nagaan in hoeverre de leerling de genoemde mijlpaal al heeft bereikt of in welke mate hij of zij van deze mijlpaal nog verwijderd is.

Wat omvatten de referentiekaders Taal? Om hier goed zicht op te krijgen heeft de SLO een Kijkwijzer ontworpen: *Beter zicht op het referentiekader taal*. Hierin staan de aspecten van de taken en de kenmerken van de taakuitvoering voor de volgende (sub)domeinen beschreven: gesprekken, luisteren, spreken, lezen van zakelijke teksten, lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten en tenslotte schrijven. De Werkgroep Taalbeleid en de sectie Nederlands zullen hiervan kennis nemen: de publicatie geeft de niveaus aan waarnaar wij streven.

Zoals gezegd hoeven onze leerlingen deze niveaus niet in één keer te behalen. Maar we moeten wel alles doen om deze niveaus bereikbaar te maken. Daarin kunnen onze docenten, ondersteuners en mentoren elk op hun eigen manier bijdragen, met name door taaldoelen in hun les, hun ondersteuning of hun mentoraat op te nemen.

Docenten

Hieronder beschrijven wij een aantal voorbeelden hoe docenten aan de taaldoelen kunnen bijdragen:

- ze expliciteren het taaldoel van hun les
- bij het lezen van een tekst lezen zij deze regelmatig ook hardop voor
- als er een tekst wordt gelezen, praten de docenten met de klas over de tekst: waarover gaat die precies, wat weet jij van dit onderwerp, welke opbouw heeft deze tekst, worden er standpunten ingenomen of argumenten gebruikt, etc.?
- een belangrijke verwerkingsvorm is het maken van een samenvatting – schriftelijk of mondeling, waarin een duidelijk onderscheid kan worden gemaakt tussen hoofd- en bijzaken.
- een eenvoudige spellings- of interpunctieregel kan – als die functioneel is - bij ieder vak toegelicht worden
- altijd worden onbekende woorden opgezocht, besproken en in een nieuwe context toegepast.
- docenten noteren de voortgang van een leerling in het leerlingvolgsysteem; per vak met name in de rubrics.

Docenten worden bij de lesobservaties ook beoordeeld op de manier waarop zij met dergelijke taaldoelen omgaan. Waar nodig verbeteren zij zich hierin en scholen zich eventueel.

Ondersteuners

Hieronder beschrijven wij een aantal voorbeelden hoe de ondersteuners aan de taaldoelen kunnen bijdragen:

- Als een leerling de technische leesvaardigheid E7+ nog niet behaald heeft in het PO (blijkt uit overdrachtdossier), zal de RT helpen met leestechische doelen te verwezenlijken. Hiertoe kan o.a. het programma Flits Online ingezet worden.
- Vaak is extra oefening in begrijpend lezen nodig. Ondersteuners praten met de leerling over teksten, welke vragen kun je erbij stellen, welke verbanden zijn in de tekst te zien; Eventueel maken zij schema's, samenvattingen en opdrachten met de leerling.
- Voor leerlingen die moeite hebben met spelling, formulering en interpunctie wordt in een aantal RT lessen praktisch en systematisch gewerkt aan het toepassen van de hoofdregels.
- De RT laat door middel van individuele verslagen en technisch leesmetingen bijv. AVI en/of DMT zien of er met de rt-inzet voortgang wordt bereikt (NB. Dit vereist ook een nulmeting). Natuurlijk kan de voortgang tevens worden afgelezen uit de resultaten van de 1F, 2F en 3F metingen. Bij geen of nauwelijks voortgang wordt een analyse gemaakt van mogelijke oorzaken en de mogelijke gevolgen voor de schoolloopbaan.

Periodiek maken RT-begeleiders overzichten van de vorderingen van hun leerlingen. Deze worden besproken met de ondersteuningscoördinator en de schoolleiding. Hieruit volgt eventueel bijstelling van het ondersteuningsbeleid op schoolniveau.

Mentoren

Hieronder beschrijven wij een aantal voorbeelden hoe mentoren aan de taaldoelen kunnen bijdragen:

- Ze bespreken met de leerling de behaalde (taal-)resultaten die behaald zijn op de vorige school en trekken daar voorlopige conclusies uit t.b.v. eventuele inzet van RT en bekijken wat belangrijk is dat de collega's over een leerling weten (bv. bij dyslexie).
- Ze bespreken met de leerling en zijn/haar ouders de behaalde resultaten bij de (taal-)toetsen, de voortgang bij de rubrics die een relatie met taal hebben, etc. Zij trekken daar voorlopige conclusies uit t.b.v. eventuele inzet van RT en andere vormen van taalsteun.
- Zij kunnen een belangrijke rol spelen bij het bevorderen van de leesmotivatie van de leerling (evt. ook via de ouders). Zij kunnen leerlingen op het spoor zetten van de leesbevorderende activiteiten die de school organiseert (zie elders in dit plan)
- In de bovenbouw kan de gemeten taalvaardigheid van de leerling een rol spelen bij de sectorkeuze en evt. profielkeuze van de leerling.

Mentoren verantwoorden hun inzet door hun analyses, voorstellen, afspraken en suggesties per leerling te vermelden in Magister. Ze worden hierin ondersteund door de vakdocenten en de collega's van de zorg.

Bovenstaande voorstellen gaan deel uitmaken van het functionerings- en beoordelingsbeleid van het Marcanti College. Verder vindt aan het eind van elk schooljaar een evaluatie plaats van

de behaalde resultaten. Het is vanzelfsprekend, dat de resultaten die bij het eindexamen worden behaald, het meest 'sprekend' zijn voor de vraag of ons (taal-)beleid effectief is.

Bijlage 1: Voorbeeld: Werkblad 'Elke docent een taaldocent'

Elke docent een taaldocent	Acties	A. Met welke vaardigheid ga jij oefenen in de les? B. Hoe pak je dat aan? C. Beschrijf hier jouw stappenplan aan de hand van de richtlijnen van CPS
1. Woordenschat	<p>De docent heeft aandacht voor moeilijke woorden in zowel geschreven taal (lesstof) als gesproken taal (uitleg).</p> <p>De docent stuurt hierin, stimuleert eigenaarschap van, controleert en koppelt terug.</p>	
2. Leesvaardigheid	<p>De docent fungeert als voorbeeldrol bij het lezen van teksten en heeft hierbij aandacht voor verschillende leesstrategieën.</p>	
3. Spreek- en luistervaardigheid	<p>De docent stelt eisen aan een actieve luisterhouding en stimuleert leerlingen onderling over de vakinhoud te praten.</p>	
4. Schrijfvaardigheid	<p>De docent stimuleert juiste schrijfvaardigheid en peer feedback bij geschreven teksten.</p> <p>De leerlingen worden bij alle vakken, waar relevant, bewust gemaakt van tekstenmerken.</p>	

Bijlage 2: De Marcanti-les

Pedagogisch handelen		
We zien de leerling/groep.	We staan bij de deur en heten de leerlingen welkom.	Dit moment geeft informatie over hoe de individuen en groepen binnenkomen.
We nemen de leerlingen serieus.	We spreken leerlingen altijd aan bij naam.	Hierdoor voelen leerlingen zich gezien en gehoord.
We weten wie de leerlingen zijn.	We houden rekening met de achtergrond van de leerlingen. Zowel in taalgebruik als in verwachtingen.	Op deze wijze sluiten we aan bij de belevingswereld van onze leerlingen .
We tonen positieve verwachtingen naar de leerlingen.	We zijn concreet in het uiten van verwachtingen en het geven van complimenten.	Zodat we bijdragen aan het besef van schoolse waarden en normen in de groep en de rol als individu.

Didactisch handelen		
Lesgeven a.d.h.v. leerdoelen/rubrics	Elke les wordt er een zichtbare koppeling gemaakt naar de leerdoelen. In de brede onderbouw worden de rubrics hiervoor gebruikt.	Dit geeft houvast voor leerlingen in het leerproces en maakt leren betekenisvol.
Voorkennis activeren	Elke les wordt stilgestaan bij wat leerlingen al weten van een bepaald onderwerp. Er wordt bewust taalsteun geboden.	Hierdoor wordt het juiste netwerk in ons brein geactiveerd. Dat is nodig om bestaande verbindingen te versterken (herhalen en oefenen) en om nieuwe informatie aan te verbinden.
Taalsteun	Er wordt aandacht besteed aan school- en vaktaal. Er wordt contextrijk onderwijs geboden aan de leerlingen en er is aandacht voor taalsteun tijdens iedere les. Docenten anticiperen en staan stil bij woorden die de leerlingen moeilijk vinden.	Door aandacht te besteden aan taal stimuleren we de taalontwikkeling en kennisontwikkeling van onze leerlingen. We proberen een steeds uitgebreider en samenhangender begrippennetwerk rond een thema te creëren.
Formatief handelen	Gedurende de les wordt gecheckt of leerlingen een lesonderdeel voldoende beheersen. Dat bepaalt de volgende stap in het leerproces (zoals tempo, wijze van differentiatie en de keuze in werkvormen). Het geven van feedback is hier een belangrijk onderdeel van.	Door informatie te verzamelen krijgt de docent een beeld van hoe de leerlingen zich bewegen ten aanzien van het leerdoel. De leerlingen krijgen inzicht in hun eigen leerproces.
Werkvorm	Tijdens elke les worden werkvormen ingezet. Volledige en verlengde instructie leggen hiervoor de basis.	Door verschillende werkvormen wordt het gemakkelijker om te differentiëren in de klas. Daarnaast heeft elke leerling hierdoor de kans om op zijn/haar eigen niveau aan de slag te gaan.
Differentiatie		
Een gedifferentieerde les	De opdrachten en de begeleiding laten zien dat de leraar de les heeft voorbereid op basis van informatie over de leerlingen.	Leerlingen kunnen op hun eigen niveau werken met individuele leervragen en lesdoelen.
Verlengde instructie	De leraar geeft leerlingen die dat nodig hebben extra of aanvullende instructie of ondersteuning.	Iedere leerling wordt in de gelegenheid gesteld te werken aan de basisstof.

Ondersteuning	De leraar geeft individuele leerlingen die ondersteuning nodig hebben meer en extra oefenmogelijkheden.	Door dit aan te bieden kunnen de docenten gefaseerd de leerling ondersteunen en monitoren.
Hele taak eerst	De leraar zet leerlingen die minder instructies nodig hebben alvast aan het werk.	Deze leerlingen kunnen zich dan concentreren op de taak en gebruik maken van hun zelfredzaamheid.
Uitdaging	De leraar geeft leerlingen die meer uitdaging nodig hebben de mogelijkheid om basisstof compacter te verwerken en met verrijksstof aan de slag te gaan.	Deze leerlingen werken in de zone van de naaste ontwikkeling. De docent moet hier actief op anticiperen en deze leerlingen blijven uitdagen.